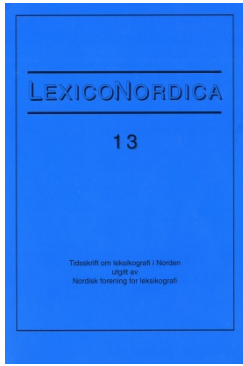


LexicoNordica

Titel:	Fra funktionsmultiplikation til funktionsreduktion – om revision af Blinkenberg & Høybye-ordbøgerne	
Forfatter:	Patrick Leroyer	
Kilde:	LexicoNordica 13, 2006, s. 251-272	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Patrick Leroyer

Fra funktionsmultiplikation til funktionsreduktion – om revision af Blinkenberg & Høybye-ordbøgerne¹

Kommentar til Gunhild Dyrberg og Lilian Stages forslag til en grundig revision af Blinkenberg & Høybye-ordbøgerne, Dansk-fransk og Fransk-dansk, *Kan man bruge en ordbogsartikel uden hoved og hale? Overvejelser over en ny artikelstruktur*. Sprint 1, 2005. København: Copenhagen Business School, 43–61.

The Blinkenberg & Høybye Danish-French (=B&H91)/French-Danish (=B&H97) dictionaries are about to undergo a much needed revision that will apply to forthcoming paper and online editions in order to make them more user-friendly. In this article, I will firstly discuss the new proposals from the editorial team and argue that it is necessary to carry on a functional analysis before taking any decision as to the improvement of user-friendliness. I will then show that B&H, along with many ‘bilingual dictionaries’, have no clear-cut functional concept and consequently have far too many dictionary functions to fulfil. I will advocate for a drastic reduction of the dictionary functions and put focus on a limited number of user situations in which the dictionaries could provide optimal assistance. I will finally redesign a Danish-French dictionary article featuring simplified access to far richer syntagmatic information as well as cross references to the French-Danish word list. Such a design should be able to provide better help to solve problems encountered by Danish users in connection with text production and revision, and with text translation.

1. Prolog – bedre ordbogsbestand til bilingvale brugere

I en artikel trykt i *Sprint* 1 (2005) fra Copenhagen Business School bringer Gunhild Dyrberg og Lilian Stage en række tankevækkende forslag til forbedringer af artikelstrukturen i Blinkenberg & Høybyes Dansk-fransk (B&H91) og Fransk-dansk (B&H97) ordbøger, som det er værd at knytte nogle kommentarer til. De påtænkte forbedringer skal ses som et led i planlagte nyudgivelser af ordbøgerne både på papir og i form af en netordbogsudgave, som er besluttet i bestyrelsen for Blinkenberg & Høybye-Fondet. Det er DANTERMcentret ved Nistrup Madsen og Wiberg Danielsen (2005), som har fået til opgave at udvikle databasen, mens den nye artikelstruktur skal leveres af redaktionsudvalget. Forbedringsforslage-

¹ Tak til Bernt Møller for gode råd og anvisninger under slutredaktionen af denne artikel.

ne er udarbejdet i et brugerperspektiv, og det må siges at være meget prisværdigt, da ordbøgerne i sidste ende kun er til for at hjælpe brugerne bedst muligt.

Et sådant (tiltrængt) initiativ skal selvfølgelig hilses velkommen. Trods deres rekordstore datamængde (172.000 opslagsord for den dansk-franske udgave og over 1.000.000 franske gengivelser af ord og ordforbindelser; 83.000 opslagsord for den fransk-danske udgave med over 1.000.000 danske gengivelser²) er det velkendt, at ordbøgerne ikke altid har kunnet leve op til brugernes naturlige forventninger til en optimal ordbogshjælp, når de skal løse problemer under arbejdet med sprogparrret dansk og fransk, herunder hjælp til at vælge den rigtige ækvivalent og grammatisk hjælp til at anvende den korrekte konstruktion af ækvivalenten i den sætning, de skal skrive. Ifølge den nye ordbogsredaktion skyldes dette primært i den undersøgte B&H91:

1. En uoverskuelig artikelstruktur, med et tungt og kompliceret 'hoved', hvor de forskellige betydninger af opslagsordet anføres og oversættes (= betydningsadskillelse), dog ikke altid præcist nok, og en lang 'hale' hvor alle ordforbindelser opstilles alfabetisk, men noget inkonsekvent, og uden skelen til hvad der er egentlige ordforbindelser (= kollokationer), idiomatiske udtryk eller eksempel-sætninger. Det foreslås at anbringe angivelserne til de enkelte betydninger hver for sig og med en konsekvent alfabetisering, og ellers bringe idiomatiske udtryk til sidst (da disse i kraft af deres idiomatik ikke kan henføres til bestemte betydninger af opslagsordet). Tilføjelse af flere eksempelsætninger indgår ligeledes i revisionsplanerne.
2. En række forstyrrende fejl og unøjagtigheder i angivelserne både på dansk og på fransk. Det foreslås at fjerne de mest grelle eksempler.
3. Mangelfulde grammatiske oplysninger om konstruktionsmønstre (= syntaktiske oplysninger), især ved verberne. Det foreslås, at alle verber udstyres med let gennemskuelige syntaktiske koder, både på dansk og på fransk, og at angivelserne ellers følger de nye regler for artikelstrukturen. Grammatiske koder til andre ordklasser indgår også i revisionsplanerne.

Vi er meget enige i ovenstående kritik af ordbøgerne, men finder ikke kritikken radikal nok. De planlagte forbedringer er ikke vidtgående nok, og nogle af dem forekommer sågar funktionelt ufunderede (dvs. de vil ikke rigtig hjælpe brugerne). Derved risikerer man at skulle bruge mange gode leksikografiske kræfter, der i omfang ikke helt vil kunne leve op til redaktionens intentioner, for slet ikke at tale om brugernes forventninger til stærkt forbedrede ordbøger. Vi mener, det fundamentale problem, som B&H-ordbøgerne slås med, ligger et andet sted. Skønt alle kan være enige

² Tallene stammer fra Dyrberg og Stage (2005:43).

om, at B&H-ordbøgerne er af typen (store) bilingvale ordbøger, er der nemlig meget, der tyder på, at ikke mange helt har gjort sig klart, hvad 'bilingval' egentlig betyder i ordbogssammenhæng, ud over selvfølgelig det ret banale i, at der er to sprog involveret, og at ordbøgerne naturligvis skal yde hjælp i forbindelse med oversættelse den ene eller den anden vej. Trods sine glimrende intentioner er der noget, der tyder på, at den påtænkte revision af B&H-ordbøgerne desværre ingen undtagelse er fra den gængse opfattelse af bilingvale ordbøger. Vi vil i det følgende argumentere for, at en revision af ordbøgerne bedre vil kunne hjælpe ordbogsbrugerne, hvis man til at begynde med så på ordbogsfunktioner – det vil sige, hvad ordbøgerne præcist skal bruges til og af hvem – og først derefter på de leksikografiske datatyper, deres udvælgelse og deres præsentation. Det valgte eksempel i vores kommentar er artiklen 'holdning', dels fordi den er en af de tre ordbogsartikler, Dyrberg og Stage (2005) bruger som eksemplificeringsgrundlag for de planlagte forbedringer, dels fordi artiklen kan illustrere vores tese om, at en overvejende lingvistisk holdning til ordbøger bør vige for en funktionel holdning, der langt bedre kan optimere ordbogskonceptet og alle de tilknyttede ordbogsangivelser. Men først skal man som sagt se på ordbogsfunktioner. Det vil vi gøre i det følgende, idet vi systematisk vil applicere en række af de principper, som Tarp (2004a, 2004b, 2004c, 2004d og 2005) har opstillet i forbindelse med opbygningen af en samlet teori for de såkaldte 'bilingvale' ordbøger og deres funktioner.

2. B&H-ordbøgerne som polyfunktionelle ordbøger

B&H-ordbøgerne Dansk-fransk (B&H91) og Fransk-dansk (B&H97) er konciperede som 'oversættelsesordbøger', det vil sige ordbøger, der i det store og hele oversætter deres lemmabestand og deres angivelser til de enkelte lemmata fra L1 til L2 og omvendt. B&H-ordbøgerne er desværre ikke forbundne med hinanden, idet de er udgivet separat og på forskellige tidspunkter. Der er således ingen klar datakorrespondance mellem de to udgaver, som det fx kendes fra den nye, elektroniske fransk-engelsk og engelsk-fransk *Robert & Collins* (= R&C04), der benytter sig af en meget avanceret datadistributionsstruktur og henvender sig til både franske og engelske brugere. B&H-ordbøgerne er tilsyneladende primært beregnet til at skulle hjælpe danske brugere med de to kerediscipliner inden for oversættelse – oversættelse og version. Altså to og kun to hovedfunktioner. Men som det vil fremgå, rummer B&H-ordbøgerne i virkeligheden langt flere ordbogsfunktioner. I denne forbindelse skal det med det samme

anføres, at det sandsynlige antal fransksprogede brugere, der i det hele taget ville vælge at anvende B&H-ordbøgerne, må være temmelig begrænset. Selv ville vi normalt ikke indregne fransktalende brugere med fransk som modersmål. Man skal dog se bort fra et mindre antal fransktalende studerende, der er ved at lære det danske sprog på enkelte fransk- og dansktalende universiteter. Ligeledes skal man se bort fra et mindre antal fransktalende brugere, der er bosiddende i Danmark, og som er ved at lære dansk på forskellige niveauer. Og så er der dem, for hvem dansk er ophørt med at være et fremmedsprog. Vi har dog valgt at indregne de fransktalende brugere, da hensynet til disse brugere netop synes at være omfattet af Dyrberg og Stages planlagte forbedringer:

Disse nye oplysningstyper [= franske grammatiske koder såsom QN, QNS, MANIERE, DIRECTION, MOMENT, osv.] vil efter vores opfattelse gøre ordbogen mere brugervenlig både for danskere og for franskmænd. (Dyrberg og Stage 2005:54)

Vi kan ikke regne de fransktalende brugere som en homogen brugergruppe, men må inddele dem i to kategorier:

- A. Fransktalende brugere, der er ved at indlære dansk, og som befinder sig på et pænt mellemtrin eller avanceret indlæringstrin (brugere på begyndertrin vil normalt ikke kunne anvende B&H-ordbøgerne) og har brug for en større 'bilingval' ordbog.
- B. Fransktalende brugere, der så godt som har tilegnet sig det danske sprog, men stadig har brug for en 'bilingval' ordbog af og til (mest til hjælp i forbindelse med tekstforståelse og tekstproduktion, herunder også i forbindelse med oversættelse).

2.1. Oversættelse af danske og franske tekster: funktion 1–22

Inddrager vi nu ovennævnte danske og franske brugergrupper, og starter vi med at inddrage oversættelse af almensproglige tekster alene, kan vi indledningsvis fastslå, at B&H-ordbøgerne har 6 særskilte, bidirektionelle oversættelsesfunktioner, hvor ordbøgerne skal yde hjælp til at løse de specifikke problemer, der kan opstå i disse brugersituationer (funktion 1–6³). Da B&H-ordbøgerne indeholder et meget stort antal fagsproglige ord og udtryk inden for en lang række fagområder (anatomi, bakteriologi, botanik, jura, teknik, økonomi, blot for at nævne nogle), skal de også op-

³ Vi henviser til bilag sidst i denne artikel for en systematisk opstilling af de berørte ordbogsfunktioner; Alle tallene i parentes (1–6), (7–10), (11–18), (19–22), (23–27), (28–37), (38–41) og (42–49) henviser således til samme bilag.

fylde de ordbogsfunktioner, der normalt relateres til fagordbøger. Vi må i denne forbindelse igen inddele de brugere, der arbejder med sprogparrat dansk-fransk. Man skal her skelne mellem eksperter og semi-eksperter, altså brugere, der har stor viden om faget (= eksperter), men ikke om fagsprog, og brugere, der omvendt har stor viden om fagsprog, men ikke om faget (= semi-eksperter). Endelig er der også de brugere, der hverken har høj fagsproglig viden eller faglig viden (= lægfolk). Vi kan således opstille følgende danske og franske brugergrupper⁴:

- (a) Danske brugere med høj fagsproglig viden, men med lav faglig viden
- (b) Danske brugere med høj faglig viden, men med lav fagsproglig viden
- (c) Danske brugere med lav faglig viden og lav fagsproglig viden
- (d) Franske brugere af type A med høj fagsproglig viden, men med lav faglig viden
- (e) Franske brugere af type A med lav fagsproglig viden, men med høj faglig viden
- (f) Franske brugere af type A med lav fagsproglig viden og lav faglig viden
- (g) Franske brugere af type B med høj fagsproglig viden, men med lav faglig viden
- (h) Franske brugere af type B med lav fagsproglig viden, men med høj faglig viden
- (i) Franske brugere af type B med lav fagsproglig viden og lav faglig viden

Fordeler vi nu alle typer danske brugergrupper omkring den fagsproglige oversættelse, kan vi tilføje 4 særskilte oversættelsesfunktioner (7–10); det skal præciseres, at vi undlader at indregne danske lægfolk, der skal oversætte fagsproglige tekster. For de franske brugere, der er fordelt på de forskellige brugertyper, skal der tilføjes 8 særskilte oversættelsesfunktioner (11–18), idet vi ligeledes udelader lægfolk. B&H-ordbøgerne selekterer endvidere mange litterære ord og udtryk, fx i B&H97 de to idiomatiske udtryk *trancher le mot* og *trancher du nécessaire*, der så vidt vi har kunnet verificere, udelukkende anvendes i Molières skuespil *Le bourgeois gentilhomme* fra 1671. Sådanne ældre eller litterære betydninger af opslagsord markeres normalt i 'hovedet' af en markering af typen (*vx. el. litt.*). Regner vi nu det litterære sprog som en særskilt sprogvariant, der kan afføde problemer, som B&H-ordbøgerne gerne vil hjælpe de bilingvale brugere med, får vi 4 særskilte oversættelsesfunktioner (19–22), velvidende, at der nok er tale om sekundære funktioner, der først og fremmest skal tilgodese danske ordbogsbrugere, der studerer nordisk eller romansk filologi. Vi har undladt at indregne de franske brugere, der er ved at indlære dansk og befinder sig på et mellemniveau, da disse normalt ikke vil arbejde med udførelse af litterære oversættelser.

⁴ Vi ser bort fra de få brugere, der måtte have både høj faglig og fagsproglig viden.

2.2. Forståelse af danske og franske tekster: funktion 23–37

Det er dog langt fra alle B&H-ordbøgernes danske og franske brugere, der udfører oversættelser af danske og franske tekster til fransk og til dansk. En lang række danske brugere må også møde problemer under læsningen af franske tekster, hvorunder de støder ind i forståelsesproblemer, fordi der er franske ord og udtryk, som de ikke kender betydningen af. For franske brugere gælder det omvendt, at de har brug for hjælp, når de skal læse og forstå danske tekster. Til B&H-ordbøgernes funktioner kan vi nu tilføje, for de danske ordbogsbrugere alene, 5 særskilte forståelsesfunktioner (23–27), afhængigt af de berørte brugertyper (a, b eller c) og af teksttyper (almensproglige tekster, fagsproglige tekster, litterære tekster).

På samme måde skal der for de franske ordbogsbrugere tilføjes 10 særskilte forståelsesfunktioner (28–37). Hvor hjælp til oversættelse af litterære tekster for franske brugere af type A ikke var en aktuel ordbogsfunktion, må hjælp til forståelse af danske litterære tekster, fx fra den danske litteraturkanon (da disse netop kan indgå i undervisningen) til gengæld være oplagt, hvorfor disse forståelsesfunktioner også er medregnet.

2.3. Tekstproduktion på fremmedsprog: funktion 38–49

Andre ordbogsbrugere, der hverken skal oversætte tekster eller læse og forstå franske og danske tekster, har brug for hjælp, når de hver især skal skrive franske eller danske tekster, der ikke må indeholde for mange sprogfejl (det være sig inden for leksis eller grammatik). Tekstproduktion på et fremmedsprog med en almindelig bilingval ordbog i hånden minder på sin vis om en form for ”blandet oversættelse”, der nemt kan føre til produktion af uidiomatiske tekster. Brugeren er endnu ikke dygtig nok i det pågældende fremmedsprog til at kunne anvende en monolingval ordbog på fremmedsproget og tage udgangspunkt i fremmedsproget. De ord og idéer, der indgår i tekstproduktionen, sker fra et oplæg på modersmålet. Brugeren tænker i en eller anden udstrækning på modersmålet og ’oversætter’ efterfølgende ved hjælp af ordbogen. Forskellen er, at det sker uden kildetekst. Inden vi indregner funktionerne, skal vi dog præcisere, at vi undlader at indregne produktion af litterære tekster, da eventuel hjælp i denne brugersituation, som i øvrigt er en yderst kreativ, sproglig proces, kun kan varetages af (gode) monolingvale ordbøger og specielle paradigmatisk ordbøger. Til behov for hjælp i forbindelse med tekstproduktion kan vi for de danske brugere nu indregne 4 særskilte tekstproduktions-

funktioner (38–41), og for de franske brugere, idet vi ligeledes udelader produktion af litterære tekster, 8 særskilte funktioner (42–49).

3. Fra 49 til 101 funktioner – om behov for funktionsreduktion

Set i relation til B&H-ordbøgernes indbyggede ordbogsfunktioner og ordbogskoncept, inkl. den planlagte, grundige revision, må ovenstående 49 hovedfunktioner betragtes som et realistisk bud på et fornuftigt minimumsantal. Vi har dog undladt at opsplitte oversættelsesfunktionen i de særskilte delfunktioner, som denne disciplin naturligt indbefatter, nemlig:

- (a) hjælp til at løse specifikke problemer i receptionsfasen af oversættelsen (forståelsen af kildetekst, herunder hjælp til at finde frem til de rigtige lemmata). I ordbogen har dette betydning for selve lemmatiseringen og for selektionen af fx alternative lemmatiseringsformer og for distributionen af angivelserne i ordbogen, fx ved idiomatiske udtryk,
- (b) hjælp til at løse specifikke problemer i selve oversættelsesfasen (herunder hjælp til valget af den rette ækvivalent). I ordbogen har dette betydning for adskillelse af de forskellige betydninger og for angivelse af forklaringer, der kan løse det problem, at der oftest skal træffes et valg blandt flere mulige ækvivalentkandidater, der normalt ikke kan bruges fuldstændig synonymt,
- (c) hjælp til at løse specifikke problemer i produktionsfasen, herunder oplysninger om konstruktionsmønstre ved verber, substantiver osv. samt angivelse af synonymer (eller antonymer ved valget af andre sætningskonstruktioner), der måske passer bedre i den kontekst, man oversætter.

Indregnes denne delfunktionsdifferentiering, skal vi tredoble de 22 hovedfunktioner, vi allerede har udledt. Vi får derved 66 delfunktioner for tekstoversættelse alene, der skal lægges oven i de 27 øvrige funktioner for tekstforståelse og for tekstproduktion, altså i alt 93 ordbogsfunktioner, inklusive delfunktioner. Tillægger vi nu til sidst, og i henhold til Tarp (2004d), de særskilte delfunktioner 'korrektur' og 'retning' – fordi B&H-ordbøgerne i høj grad også kan anvendes af brugere, der har brug for hjælp til at revidere tekster, og af undervisere, der skal tjekke de foreslåede løsninger, når opgaverne (både oversættelse og fri tekstproduktion) skal rettes – får vi en række nye funktioner, der med fordel kan relateres til henholdsvis oversættelse (= i produktionsfasen) på den ene side og til den frie tekstproduktion på fransk på den anden. Vi har her frasorteret de franske brugere (grundet et forsvindende lille antal mulige brugere) og på produktionssiden udelukkende indregnet korrektur og retning i forbindelse med almen- og fagsproglig tekstproduktion. Der kommer herved 8 nye

brugersituationer – og dermed også 8 nye delfunktioner. Det samlede antal ordbogsfunktioner – både hoved- og delfunktioner – for B&H-ordbøgerne er nu oppe på 101 funktioner. Det skal gerne medgives, at en del af disse mange funktioner kan betragtes som delfunktioner, men de kræver alle, at leksikografen kigger kritisk på samtlige angivelsestyper i ordbogen og vælger de dertil egnede ordbogsløsninger. 101 funktioner, inklusive delfunktioner, er selvfølgelig mange funktioner at skulle opfylde, selv for den bedste polyfunktionelle ordbog i verden. Der er dog trøst at hente, for mange af funktionerne kan i en vis udstrækning 'slås sammen'. Det vil sige, at ordbogen kan bringe samlede løsninger, der i høj grad kan tilgodese flere funktioner på én gang. Fx kan funktionerne 'tekstproduktion på fransk', 'oversættelse dansk-fransk i produktionsfasen' og 'korrektur og retning af franske tekster' et langt stykke hen ad vejen opfyldes af fælles datatyper, forudsat selvfølgelig, at man ser bort fra fagsprogsrelaterede funktioner. Men der er grænser for, hvor langt man vil kunne komme i funktionsreduktionen. Ordbogen ville stadig svulme voldsomt op, hvis man skulle bestræbe sig på at opfylde samtlige funktioner i en eller anden udstrækning, og der er derfor behov for en radikal funktionsreduktion, der kan gøre ordbøgerne langt mere brugervenlige og lette redaktionsarbejdet. En sådan reduktion bygger på et ændret koncept for B&H-ordbøgerne, hvor de vigtigste ordbogsfunktioner opprioriteres.

4. Forslag til funktionsreduktion

Vi har allerede omtalt en række ordbogsfunktioner, som redaktionen med fordel kunne overveje at fjerne med hård hånd. Det første tiltag er en fjernelse af alle de funktioner, der er relateret til de potentielle fransktalende brugere. Det sandsynlige antal af franske ordbogsbrugere er begrænset. En gennemført biskopial ordbog som R&C04, som vi allerede har nævnt, bygger på et meget højt antal af potentielle ordbogsbrugere i de to sprogfællesskaber, med dertil hørende store brugerbehov, og med fuldt ud berettigede ordbogsbestræbelser. At ville indføre nuancerede franske grammatiske koder, der noget redundant supplerer de danske grammatiske koder, er kun berettiget i et gennemført biskopalt perspektiv. Vælger man at beholde de franske koder, må man, ud fra devisen om, at når man har sagt A, må man også sige B, også tilgodese de franske brugeres særlige behov med særlige datatyper og angivelser. B&H-ordbøgerne vil have det langt bedre med danske brugere alene og vel at mærke danske brugere på et fremskredent indlæringsstadium.

Det næste tiltag vil have en kolossal betydning for funktionsreduktionen. Vi tænker her på en kraftig udlugning i lemmabestanden, der berører to kategorier af lemmata. Det gælder for det første litterære ord og udtryk, herunder også arkaiske ord og udtryk, der optager kostbar plads. For det andet gælder det alle faglige ord og udtryk, for så vidt de ikke er gledet ind i hverdags sproget. Det er velkendt, at den metaleksikografiske litteratur for længst har anerkendt og bevist, at flerfags-fagordbøger er et leksikografisk onde. Fagordbøger må i sagens natur konciperes, så de fokuserer på ét fag og kun ét fag, og måske endda kun på et delfag. Fagordbøger skal tage højde for den faglige viden og for de nødvendige behov for hjælp i denne henseende, netop fordi fagsprog er både fag og sprog på én gang. Det kræver fagforklaringer til de enkelte termer, henvisninger til relaterede termer, faglige indledninger, encyklopædiske synopsisartikler, valg af funktionelle, sproglige strategier m.m., jf. fx *Genteknologisk ordbog dansk-engelsk/engelsk-dansk* af Kaufmann og Bergenholtz (1992), der anvender vidt forskellige løsninger til præsentationen af de to ordlister og af deres respektive angivelser. Det kræver også angivelse af mange kollokationer⁵. Vi vil anbefale, at de fagsproglige datatyper fjernes. Det er der mange gode grunde til. Ud over den store gevinst, der allerede ligger i funktionsreduktionen, er der mange fagsproglige datatyper i både kultur- og ikke kulturbundne fag, der er forældede på grund af udviklingen inden for teknologi og videnskab såvel som jura og økonomi. En gennemgribende opdatering af disse datatyper ville koste kolossale kræfter, herunder inddragelse af den nødvendige fagekspertise på de mange fagområder. En opdatering af disse datatyper vil også have en yderst begrænset effekt, da det i forvejen, som allerede nævnt, er en dårlig leksikografisk idé at blande almen- og fagsprog i én og samme ordbog. De danske brugere skal bruge specifikke fagordbøger og opslagsværker eller tage andre ressourcer til hjælp. Det er de bedst tjent med.

Vi kender ikke vedtægterne for Blinkenberg & Høybye-Fondet og kan ikke vide, i hvor høj grad disse står urokkeligt fast eller ej, og om de dermed er til at ændre i forhold til ordbøgernes oprindelige koncept. Under alle omstændigheder må en kraftig reduktion af lemmabestanden ikke betragtes som et leksikografisk tab, men som en stor leksikografisk gevinst

⁵ Fx burde verbet *trancher*, som vi allerede har omtalt, angives i den fransk-danske udgave med sine juridiske kollokationer såsom: ~ *au moyen de qc*, ~ *dans un arrêt*, ~ *dans un sens*, ~ *dans une affaire*, ~ *définitivement*, ~ *en faveur de qn/qc*, ~ *en sens contraire*, ~ *en urgence*, ~ *un conflit*, ~ *un débat*, ~ *une affaire*, ~ *une procédure*, ~ *une question*, ~ *une question principale*, ~ *pour la date du*, ~ *que + IND*, ~ *souverainement*, ~ *sur qc*.

for ordbøgerne. Gevinsten vil bestå i langt flere leksikografiske muligheder for ordbøgernes evne til at kunne opfylde deres polyfunktionelle opgave og i en masse plads til at optage langt flere nyttige datatyper, såsom kollokationer, grammatiske oplysninger, sætningseksempler, kontrastive kulturinformationer i form af synopsisartikler, lemmatisering af forkortelser m.m. Og for at optage mange nye, tiltrængte lemmata, der afspejler den sproglige virkelighed, som den former sig i dagens Danmark og Frankrig.

Den funktionsreduktion, vi hermed anbefaler, vil nedbringe antallet af ordbogsfunktioner til følgende 7 hovedfunktioner med tilhørende delfunktioner for korrektur og retning, der konsekvent bør opprioriteres, idet de vil kunne dække langt de fleste behov for den hjælp, som er relevant til at løse brugerproblemer, der kan opstå i forbindelse med:

1. Oversættelse dansk-fransk, almensprog, receptionsfase
2. Oversættelse dansk-fransk, almensprog, oversættelsesfase
3. Oversættelse dansk-fransk, almensprog, produktionsfase (+ korrektur/retning)
4. Oversættelse fransk-dansk, almensprog, receptionsfase
5. Oversættelse fransk-dansk, almensprog, oversættelsesfase
6. Oversættelse fransk-dansk, almensprog, produktionsfase (+ korrektur/retning)
7. Fri fransk tekstproduktion, almensprog, ud fra et dansk oplæg

Hjælp til korrektur og retning er kombinerede med oversættelsesfunktioner i produktionsfasen, hvor hjælpen netop er særdeles relevant. Samtlige brugere er danske brugere, der befinder sig på et (pænt) mellemtrin eller et højt indlæringstrin, eller danske brugere, der har tilegnet sig det franske sprog, men stadig har behov for hjælp i forbindelse med revision og retning af andre danskeres franske tekstproduktion i et kontrastivt perspektiv. Til forskel fra papirudgaverne, der har indbyggede begrænsninger, kan samtlige ordbogsfunktioner med fordel yderligere forstærkes ved hjælp af en avanceret datadistributionsstruktur i forbindelse med opbygning af databasen til den elektroniske udgave, der vil kunne give brugerne muligheden for at udføre hypertextuelle søgninger på tværs af de to ordbøger (kræver i opbygningen af slutbrugerinterface både dansk lemmaliste, fransk lemmaliste og ordnet, sammenflettet dansk/fransk lemmaliste + tilhørende angivelser). For at funktionerne skal kunne opfyldes bedst muligt, skal der dog ske en række tilpasninger af ordbogens nuværende angivelser. Der skal også tilføjes nye datatyper. Vi vil illustrere fremgangsmåden ved hjælp af føromtalt ordbogsartikel 'holdning'⁶.

⁶ Fremgangsmåden for funktion 4, 5 og 6 har vi valgt ikke at illustrere her, da en omtale af disse vil få denne artikel til at svulme op; disse funktioner må være genstand for en fremtidig artikel.

5. Den gamle og den nye holdning

5.1. Artikeludkast til gammel 'holdning'

Udkastet til artiklen 'holdning', sådan som denne opstilles af Dyrberg og Stage (2005:53–54), se figur 1, rummer som tidligere nævnt klare forbedringer med betydningsadskillelse og glosering af opslagsordet (= funktion 1) og anførelse af passende syntagmatisk information til de enkelte betydninger (= funktion 3). Hjælp til valg af den rette ækvivalent (= funktion 2) er dog stadig utilstrækkelig, selvom dette er et af hovedpunkterne i den planlagte forbedring:

Vi har prøvet at lave en artikelstruktur, som skulle give brugeren alle væsentlige oplysninger for at kunne vælge den rette ækvivalent (Dyrberg og Stage 2005:53).

holdning(*subst fk*)

1. (= *kropsholdning*)

maintien, *attitude**, *allure**, *pose**, *tenue**, *prestance**

□

*have en holdning som en **dronning*** avoir un port de reine;

*have en **dårlig** holdning* avoir une mauvaise tenue;

*have en **flot** holdning* avoir de la prestance, avoir belle allure, avoir de l'allure;

*sikke en **flot** holdning* quelle allure!

***kejtet** holdning* maintien gauche;

*en **nonchalant** holdning* une pose nonchalante;

***rank** holdning* port droit;

***yndefuld** holdning* attitude gracieuse;

2 (= *kropsholdning som viser sindstilstand*)

air, *allure**, *attitude**, *contenance**

□

***beskeden** holdning* contenance modeste;

*indtage en **overlegen** holdning* prendre un air supérieur;

***undvigende** holdning* attitude évasive;

***utvungen** holdning* aisance*, désinvolture;

3 (= *indstilling, synspunkt, standpunkt, stillingtagen*) *attitude**, *opinion**, *position**

□

*indtage en **afventende** holdning* rester dans l'expectative, se tenir dans l'expectative;

*indtage en **fast** holdning* prendre une attitude ferme;

***have** en holdning* avoir une opinion;

***have** holdning* avoir une attitude ferme;

*have en **politisk** holdning til spørgsmålet* avoir une position politique vis-à-vis de la question;

skifte holdning changer d'attitude, changer de position;
stejl holdning intransigence*;
uden holdning sans consistance (el. principes);
vaklende holdning attitude indécise, attitude incertaine, attitude versatile;

FIGUR 1. Den nye, anbefalede artikelstruktur – Dyrberg og Stage
 (2005:53–54)

Det er for det første lidt vanskeligt at se, hvad opdelingen i kropsholdninger med og uden sindstilstand reelt skal gøre godt for. Denne form for opdeling er også lidt svær at holde styr på. Er en *nonchalant holdning* da ikke udtryk for en sindstilstand (ifølge DDO under 'nonchalant': 'skødesløs el. ligegyldig på en lidt overlegen, provokerende måde')? Opdelingen forekommer som en unødigt komplicering af det centrale problem, som er at adskille de fysiske holdninger og positurer (både hos mennesker og dyr) fra de mentale (kun hos mennesker), der i øvrigt ofte resulterer i en form for attitude. Glosering kunne med fordel forenkles ved blot at anføre 1 (= *kropsstilling*) og 2 (= *indstilling, også i betydningen 'attitude'*). Det største problem er dog, at den danske bruger, der er i gang med at oversætte eller producere en tekst, ikke får tilstrækkelig hjælp til at vælge den rette ækvivalent (funktion 2) eller det præcise ord (funktion 3). Hvornår præcist bruger man *allure, attitude, maintien, port, pose, tenue* eller *prestance* eller også *air* og *contenance*, når man skal referere til kropsholdning (med eller uden sindstilstand)? I hvilke kontekster? Er de fuldstændig synonyme? Den efterfølgende syntagmatiske information hjælper ikke nok, da den er for sparsom, og da en del indikerer, at B&H-ordbøgerne ikke er korpusstøttede. Der er kun 16 forekomster af *holdning som en dronning* i søgemaskinen Googles danske tekster, og *port de reine* kunne anføres i den fransk-danske del under *port*, der er kun to *sikke en flot holdning* (den ene om en hest, og den anden i betydning 3 'indstilling'), mens *utvungen holdning* først og fremmest synes at skulle gælde inden for hestedressur og ridning; den plausible *yndefuld holdning* findes slet ikke; *rank holdning* er udbredt på dansk, mens *port droit* i Frankrig mest refererer til plantevækster, herunder potteplanter, træer og vindruer. *Kejtet holdning* findes heller ikke, mens *maintien gauche* i betydningen kropsholdning refererer til angivelser i den franske *Dictionnaire de l'Académie* fra 1835 og fra 1932–5. Der er 11 forekomster af *beskeden holdning*, mens det franske *contenance modeste* hovedsagelig refererer til selvsamme ordbøger fra det Franske Akademi (*contenance modeste* synes at referere mest til rumindhold for benzintank eller handskerum i en bil og er ellers udpræget litterært).

De syntagmatiske oplysninger om 'holdning' i betydningen 'opfattelse' er alt for få. Nogle af dem virker også temmelig konstruerede; brugeren får heller ikke ret megen hjælp til at vælge mellem *attitude*, *opinion* eller *position*. Holdning er som bekendt noget, man har 'til' noget, og den eneste implicite, grammatiske oplysning om de franske konstruktionsmuligheder finder man i udtrykket *have en politisk holdning til spørgsmålet*, der oversættes med det stærkt uidiomatiske *avoir une position politique vis-à-vis de la question*. Det kan også blive vanskeligt at oversætte *stejl holdning* med *intransigence* i en del kontekster. Alt i alt bør der være langt flere kollokationer, faste ordforbindelser og sætningseksempler, der kan illustrere sprogbrugen, når mennesker eksplicit skal udtrykke, at de i hverdagssproget har en holdning til noget.

Sammenfattende er funktion 1 (receptionsfasen) nogenlunde i orden, mens funktionerne 2 (selve oversættelsen), 3 (produktionsfasen) samt 7 (fri tekstproduktion ud fra et dansk oplæg) har temmelig svært ved at blive opfyldt optimalt. Hjælp til korrektur og retning i forbindelse med produktion (integreret i funktion 3 og 7) har ligeledes vanskelige kår. I B&H-ordbogen Dansk-fransk ville den funktionelle løsning kunne bestå i at følge nedenstående retningslinjer:

Forenklet artikelstruktur

- så vidt muligt opprioritere en forenkling af artikelstrukturen (betydningsadskillelse og glosering af denne) under hensyntagen til de prioriterede ordbogsfunktioner og i mindre grad under hensyntagen til en nuanceret, kontrastiv lingvistisk beskrivelse af opslagsordet. Den selektive udvælgelse, vi anbefaler, er således udtryk for en proskriptiv⁷ og funktionel holdning til ordbogsdata og til ordbogens empiriske grundlag.

Selektiv udvælgelse af datatyper og datasammenfletning

- fravælge selektionen af ikkefrekvente datatyper til de enkelte opslagsord,
- opprioritere selektionen af frekvente datatyper til de enkelte opslags-

⁷ Proskription er udtryk for den leksikografiske 'middelvej', hverken deskription eller præskription, men anbefaling af de mest kurante former, se Bergenholtz (1998).

ord i henhold til dansk og fransk almensprogbrug generelt i det 3. årtusinde, og med støtte i elektroniske korpora og/eller internettet (inkl. anvendelse af parallelle tekster),

- fravælge arkaiske samt litterære udtryk, der har overvejende idiosynkratisk karakter,
- fjerne uidiomatiske (= konstruerede) franske oversættelser vha. målrettede søgningstjek på internettet og i elektroniske korpora og erstatte dem med brugbare oversættelsesangivelser (inkl. anvendelse af parallelle tekster),
- nøjes med at anføre de hyppigste ækvivalenter til opslagsordet og dets hovedbetydninger og henviser til de andre specialiserede varianter i den fransk-danske del. I den elektroniske udgave kunne man overveje at give brugeren mulighed for tovejs, hypertextuelle søgninger ved klik på alle ord i alle artikler (kræver sammenfletning af ordlisterne og ordbogsdata) (funktion 1 og 2), hvorved brugeren så kan navigere fra det ene sprog til det andet.

Nye datatyper med fokus på syntagmatikken

- opprioritere den syntagmatiske information ved at anføre langt flere kollokationer og ordforbindelser (funktion 3 og 7),
- opprioritere (specielt i den elektroniske udgave) den syntagmatiske information ved konsekvent at anføre eksempelsætninger i form af tilpassede, autentiske eksempler på sprogbrug til de enkelte betydninger (funktion 3 og 7); denne information er rig på megen implicit og værdifuld grammatisk og stilistisk information,
- anføre alle grammatiske konstruktionsmuligheder til de enkelte franske angivelser vha. eksplicite og implicite angivelser for de relevante ordklasser (funktion 3 og 7),
- sidst i artiklerne anføre idiomatiske udtryk, ordsprog og deres oversættelse i henhold til Farøs anbefalinger (Farø 2006) til den bilingvale radikalisme, dvs. med oversættelse i henhold til de pragmatiske bindinger (funktion 1, 3, og 7). I den elektroniske udgave kan denne information desuden samles for sig og med direkte adgang til sammenflettede lister over disse udtryk.

5.2. Artikelforslag til ny 'holdning'

Nedenstående forslag, se figur 2, bygger dels på en empirisk undersøgelse af opslagsordet 'holdning' og dets ækvivalenter på fransk, dels på ovenstående funktionelle anbefalinger. Angivelserne er ikke fuldt udbyggede, men giver et fingerpeg om den nye struktur og om udbygningen af angivelserne. Det er 'holdning' i betydningen 'indstilling', der anføres først.

holdning, -en, -er, -erne

1. (indstilling – også i betydning 'attitude') attitude*

<à l'égard de qn/qc; contre qn/qc; en faveur de qn/qc; envers qn/qc; par rapport à qn/qc; sur qc; vis-à-vis de qn/qc>

[**holdning** konstrueres hyppigt med følgende verber: *få* avoir; *forsvare* défendre; *fremme* promouvoir; *indtage* adopter, prendre; *møde* rencontrer; *skifte* changer de; *udvise* démontrer, faire preuve de; *vise* afficher, montrer; *ændre* changer de]

⇒ avis; opinion; point de vue; position; penser

afventende attitude attentiste, position attentiste

▲ Face à la volatilité du prix de la tonne de CO₂, l'attitude attentiste de la majorité des groupes industriels est-elle tenable?

▲ Le milieu des affaires adopte une position attentiste.

beskeden attitude modeste

▲ La France doit agir dans ce sens, mais, pour une fois, avec une attitude modeste et même publiquement discrète.

fast attitude ferme

▲ De son côté, l'Union européenne doit adopter une attitude ferme, constructive et responsable pour une construction de l'Europe et de l'espace euro-méditerranéen.

▲ La Commission adopte une position ferme contre la corruption.

flot (*ment negativt*) drôle d'attitude

• *have en flot holdning* avoir une drôle d'attitude

• *lægge en flot holdning for dagen* faire preuve d'une drôle d'attitude

▲ Drôle d'attitude pour un parti qui voulait faire barrage au Front national le 21 avril 2002!

flot (*ment positivt*)

• *have en flot holdning* avoir une noble attitude

• *indtage en flot holdning* adopter une noble attitude

▲ Noble attitude s'il s'agissait par là de dénoncer le terrorisme islamiste et l'obscurantisme.

forstående holdning attitude compréhensive

fremme en holdning promouvoir une attitude

holdning imod ngt attitude contre qc

holdning til fordel for ng attitude en faveur de qc

kejtet holdning attitude gauche, attitude maladroite

negativ holdning attitude négative

nonchalant holdning attitude nonchalante

overlegen holdning attitude supérieure, attitude de supériorité

- *indtage en overlegen holdning* afficher une attitude supérieure

- ▲ Une attitude de supériorité entre les groupes ethniques.

- ▲ La séparation tchécoslovaque ainsi que l'attitude supérieure du gouvernement démocrate civique de Vaclav Klaus ont fait que les activités du groupe de Visegrad ont presque cessé.

politisk attitude politique

positiv attitude positive

- ▲ Attitude positive à l'égard de la recherche européenne: 64,7% la trouvent plus efficace que celle qui est menée au plan national.

- ▲ *Flere penge til forskning og en mere positiv holdning til globaliseringen er hovedemnerne på torsdagens uformelle EU-topmøde.* Plus de moyens pour la recherche et une attitude plus positive à l'égard de la globalisation sont les principaux points au sommet informel de l'UE jeudi.

provokerende attitude provocante

- ▲ Lionel Jospin, à propos de l'attitude provocante de Michelin, redécouvre en paroles la lutte des classes qu'il était le seul à croire disparue.

- ▲ Washington n'a pas renoncé à ses projets guerriers (il suffit de constater le maintien de sa présence en Irak), ni à son attitude provocante face à l'Iran.

rette attitude appropriée

- ▲ Dans une période de crise, il s'agira pour l'adulte de trouver le bon moment pour se faire entendre, et adopter une attitude appropriée.

skifte changer d'attitude, changer de position

- ▲ Depuis le 11 septembre, les États-Unis ont changé d'attitude vis-à-vis du Soudan.

- ▲ Les médecins ont aussi changé d'attitude à l'égard des soins palliatifs.

- ▲ Les consommateurs ont changé d'attitude et sont moins réceptifs au hard selling.

- ▲ Brevets logiciels: la France a-t-elle changé de position?

- ▲ L'UMP n'a pas changé de position.

stejl attitude intransigeante

- *indtage en stejl holdning* adopter une attitude intransigeante

- *udvise en stejl holdning* démontrer une attitude intransigeante, faire preuve d'intransigeance

- ▲ Par son attitude intransigeante, le Président Milosevic porte la responsabilité de l'échec du processus de Rambouillet.

tøvende attitude indécise

- ▲ *Spanien, der er det eneste EU-land med en kommerciel dyrkning af gensplejsede afgrøder, har fået en mere tøvende holdning end tidligere.* Seul pays de l'UE à commercialiser ses récoltes transgéniques, l'Espagne affiche désormais une attitude plus hésitante.

- ▲ L'attitude indécise du Canada à l'égard de la défense antimissile balistique a amoindri le rôle que joue le Canada au sein de l'organisation canado-américaine.

uden sans consistance, sans principes

- ▲ Des plans souvent sans consistance qui n'ont pas su mettre réellement l'emploi au cœur des politiques publiques.

▲ Une vie sans religion est une vie sans principes et une vie sans principes est un bateau sans gouvernail. (Gandhi Lettres à l'Ashram)

uholdbar attitude intenable, position intenable

▲ Regardez les piètres prestations de vos amis politiques pour défendre une position intenable.

underlig drôle d'attitude

undvigende attitude évasive

• *indtage en undvigende holdning* se réfugier dans une attitude évasive

▲ Plusieurs journaux n'ont pas apprécié l'attitude évasive du président.

vaklende attitude indécise

ændre changer d'attitude, changer de position

▲ *Bush har ændret holdning til klimaændringerne*. Le président Bush a changé de position sur le changement climatique.

▲ Bush, qui n'est plus seulement un candidat inquiétant, n'a pas changé de position.

▲ Le gouvernement américain a changé d'attitude et fait pression sur Sharon.

2. (kropsstilling) position*

⇒ air; allure; attitude; contenance; maintien; port; pose; posture; prestance; tenir (se); tenue

dårlig mauvaise position du corps

• *have en dårlig holdning* avoir une mauvaise position, se tenir mal

• *indtage en dårlig holdning* adopter/prendre une mauvaise position

▲ *Rygproblemer pga. dårlig holdning*. Problèmes de dos liés à une mauvaise position.

flot (udseende)

• *at have en flot holdning* avoir belle/fière/grande allure; avoir une belle prestance, avoir beaucoup de prestance

forkert mauvaise position du corps

▲ *Rygproblemer ofte en forkert holdning*. Les douleurs de dos sont souvent dues à une mauvaise position du corps.

god bonne position du corps

korrekt holdning position correcte

rank holdning position droite, position bien droite

• *at have en rank holdning* se tenir droit, se tenir bien droit

ret bonne position du corps

smuk (udseende)

• *at have en smuk holdning* avoir belle/fière/grande allure; avoir une belle prestance, avoir beaucoup de prestance

FIGUR 2. Nyt forslag til 'holdning'.

6. Epilog

Vi har først påvist, at B&H-ordbøgerne efter alt at dømmes har alt for mange funktioner at skulle opfylde, selv når man indregner delfunktioner; vi har efterfølgende anvist løsninger til en drastisk funktionsreduktion, som vil muliggøre en opprioritering af de vigtigste ordbogsfunktioner og samtidig give plads til nye datatyper. Vi har ligeledes argumenteret for, at forbedringerne til enhver tid skal tage udgangspunkt i ordbogsfunktionerne. At se ordbogen i et 'brugerperspektiv' betyder, at man systematisk gør rede for de forskellige, intenderede og prioriterede brugergrupper og brugersituationer og for de dertil relaterede specifikke behov for ordbogshjælp; det betyder også, at man efterfølgende vælger de datatyper og den præsentation af angivelserne, der kan give den bedste hjælp netop i de intenderede og prioriterede brugersituationer og for de intenderede og prioriterede brugergrupper. Gennemgangen af ordbogsartiklen 'holdning' og de løsninger, vi har skitseret, har vist, at den funktionelle holdning er den bedste og sikreste holdning i leksikografi og i det praktiske ordbogsarbejde. Vi vil afslutningsvis formulere det ønske, at redaktionen, ved bevidst at forfølge en konsekvent funktionel holdning, kan komme endnu længere i retning af de tiltrængte og ønskede forbedringer. Vi har svært ved at tro, at den funktionelle holdning til den såkaldte 'bilingvale' leksikografi ikke skulle være i forfatterens og i den nye redaktions ånd.

Litteratur

Ordbøger

- B&H91 = Blinkenberg og Høybye (1991): *Dansk-fransk ordbog*. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.
- B&H97 = Blinkenberg og Høybye (1997): *Fransk-dansk ordbog*. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.
- DDO = Hjorth, Ebba/Kristensen, Kjeld (2003–2005): *Den Danske Ordbog*. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab/Gyldendal.
- GTO = Uwe Kaufmann/Henning Bergholtz (1992): *Gentechnologisk ordbog, Dansk-engelsk/engelsk-dansk molekylærbiologi og DNA-teknologi*. København: Gad.
- R&C = Catach, Laurent (dir.) (2004): *Le Grand Robert et Collins électronique*. Paris: Éditions électroniques du Robert, Dictionnaires Le Robert.

Anden litteratur

- Bergenholtz, Henning 1998: Deskriptiv, proskriptiv og præskriptiv leksikografi. I: *Normer og Regler*. Festskrift til Dag Gundersen 15. januar 1998, redigeret af Ruth Vatvedt Fjeld og Boye Wangenstein. Oslo, 233–246.
- Dyrberg, Gunhild/Stage, Lilian 2005a: Kan man bruge en ordbogsartikel uden hoved og hale. Overvejelser over en ny artikelstruktur. I: *Sprint* 1, 2005. København: Copenhagen Business School/Handelshøjskolen, 43–61.
- Dyrberg, Gunhild/Stage, Lilian 2005b: Webaserede ordbøger – Blinkenberg & Høybyes franske ordbøger på nettet 1, Dantermbrugergruppen, *Nyhedsbrev*, <http://www.dantermbrugergruppen.dk/nyhedsbrev/200501.pdf>, 7–11.
- Farø, Ken 2006: Leksikografisk radikalisme? 10 forslag til den bilingvale leksikografi. I: Henrik Lorentzen/Lars Trap-Jensen (udg.), *Rapport fra den 8. Konference om Leksikografi i Norden*, Sønderborg 24.–28. maj 2005. København, Nordisk Forening for Leksikografi i samarbejde med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (under udgivelse).
- Nistrup Madsen, Bodil/Wiberg Danielsen, Camilla 2005: Webaserede ordbøger – Blinkenberg & Høybyes franske ordbøger på nettet 2, Dantermbrugergruppen, *Nyhedsbrev*, <http://www.dantermbrugergruppen.dk/nyhedsbrev/200501.pdf>, 11–12.
- Tarp, Sven 2004a: Reflections on Dictionaries Designed to Assist Users with Text Production in a Foreign Language. I: *Lexikos* 14, Afrilex series 14, 2004. Stellenbosch: Buro van die WAT, 299–325.
- Tarp, Sven 2004b: How Can Dictionaries Assist Translators? I: Jennifer Eagleton (ed.): *Translation and Bilingual Dictionaries*. Tübingen: Lexicographica Series Maior 122, 23–39.
- Tarp, Sven 2004c: Hvad er en bilingval ordbog? I: *LexicoNordica* 11, 5–22.
- Tarp, Sven 2004d: Korrektur og retning som leksikografiske funktioner. I: *Hermes, Journal of Linguistics* 33, 117–147.
- Tarp, Sven 2005: The concept of a bilingual dictionary. I: Irmhild Barz, Henning Bergenholtz, Jarmo Korhonen (Hrsg.), *Schreiben, Verstehen, Übersetzen, Lernen, Zu ein- und zweisprachigen Wörterbüchern mit Deutsch*. Frankfurt am Main, Bern, New York, Paris: Peter Lang, 27–41.

Bilag – 49 ordbogsfunktioner

Nedenstående ordbogsfunktioner 1–49 skal alle læses som 'hjælp til at løse de problemer, der kan opstå i forbindelse med...'. Ligeledes skal 'brugere' forstås som ordbogsbrugere.

1–6 Oversættelse af almensproglige tekster – danske og franske brugere

- 1.oversættelse til fransk for danske brugere
- 2.oversættelse fra fransk for danske brugere
- 3.oversættelse til dansk for franske brugere af type A
- 4.oversættelse fra dansk for franske brugere af type A
- 5.oversættelse til dansk for franske brugere af type B
- 6.oversættelse fra dansk for franske brugere af type B

7–10 Oversættelse af fagsproglige tekster – danske brugere

- 7.oversættelse til fransk for danske brugere af type (a)
- 8.oversættelse til fransk for danske brugere af type (b)
- 9.oversættelse fra fransk for danske brugere af type (a)
- 10.oversættelse fra fransk for danske brugere af type (b)

11–18 Oversættelse af fagsproglige tekster – franske brugere

- 11.oversættelse fra dansk for franske brugere af type (d)
- 12.oversættelse fra dansk for franske brugere af type (e)
- 13.oversættelse fra dansk for franske brugere af type (g)
- 14.oversættelse fra dansk for franske brugere af type (h)
- 15.oversættelse til dansk for franske brugere af type (d)
- 16.oversættelse til dansk for franske brugere af type (e)
- 17.oversættelse til dansk for franske brugere af type (g)
- 18.oversættelse til dansk for franske brugere af type (h)

19–22 Oversættelse af litterære tekster – danske og franske brugere

- 19.oversættelse til fransk for danske brugere
- 20.oversættelse fra fransk for danske brugere
- 21.oversættelse til dansk for franske brugere af type B
- 22.oversættelse fra dansk franske brugere af type B

23–27 Forståelse af franske tekster – danske brugere

- 23.forståelse af almensproglige tekster for danske brugere
- 24.forståelse af fagsproglige tekster for danske brugere af type (a)
- 25.forståelse af fagsproglige tekster for danske brugere af type (b)
- 26.forståelse af fagsproglige tekster for danske brugere af type (c)
- 27.forståelse af litterære tekster for danske brugere

28–37 Forståelse af danske tekster – franske brugere

- 28.forståelse af almensproglige tekster for franske brugere af type A
- 29.forståelse af almensproglige tekster for franske brugere af type B
- 30.forståelse af fagsproglige tekster for franske brugere af type (d)
- 31.forståelse af fagsproglige tekster for franske brugere af type (e)
- 32.forståelse af fagsproglige tekster for franske brugere af type (f)
- 33.forståelse af fagsproglige tekster for franske brugere af type (g)
- 34.forståelse af fagsproglige tekster for franske brugere af type (h)
- 35.forståelse af fagsproglige tekster for franske brugere af type (i)
- 36.forståelse af litterære tekster for franske brugere af type A
- 37.forståelse af litterære tekster for franske brugere af type B

38–41 Produktion af franske tekster – danske brugere

- 38.produktion af franske almensproglige tekster for danske brugere
- 39.produktion af franske fagsproglige tekster for danske brugere af type (a)
- 40.produktion af franske fagsproglige tekster for danske brugere af type (b)
- 41.produktion af franske fagsproglige tekster for danske brugere af type (c)

42–49 Produktion af danske tekster – franske brugere

- 42.produktion af danske almensproglige tekster for franske brugere af type A
- 43.produktion af danske almensproglige tekster for franske brugere af type B
- 44.produktion af danske fagsproglige tekster for franske brugere af type (d)
- 45.produktion af danske fagsproglige tekster for franske brugere af type (e)

- 46.produktion af danske fagsproglige tekster for franske brugere af type (f)
- 47.produktion af danske fagsproglige tekster for franske brugere af type (g)
- 48.produktion af danske fagsproglige tekster for franske brugere af type (h)
- 49.produktion af danske fagsproglige tekster for franske brugere af type (i)

Patrick Leroyer
Adjunkt
Center for Leksikografi
Handelshøjskolen i Århus
Fuglesangs Allé 4
DK-8210 Århus V
pl@asb.dk